

ДО
КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ И
ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ”
НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ДОКЛАД

От Елка Атанасова – член на Прокурорската колегия на ВСС

ОТНОСНО: Участие в конференция на тема „Електронно правосъдие и e-CODEX” в периода 18-21 май 2016г. в гр.Амстердам, Кралство Нидерландия

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА,

С решение на ВСС по Протокол № 16/31.03.2016г., т.76, бях командирована за участие в Конференция на тема „Електронно правосъдие и e-CODEX” в периода 18-21 май 2016г. в гр.Амстердам, Кралство Нидерландия.

Конференцията на тема „Електронно правосъдие и e-CODEX” се организира от холандското председателство на Съвета на Европейския съюз и се проведе в Marine Etablissement (Europe Building) – многофункционална сграда, специално построена за холандското председателство на Съвета на ЕС.

На 19 май 2016г. конференцията бе открита от г-н Ард ван дер Стер **Министър по сигурността и правосъдието на Холандия** с поздравления към всички професионалисти, част от екипа, работил за реализацията на e-CODEX и e-Justice. В приветствието си г-н Ард ван дер Стер говори за трудностите в комуникацията между юристите от различни страни, за да обоснове, че дигиталната комуникация е бъдещето за сближаването. Практическият инструмент за разширяването на европейското сътрудничество е именно e-CODEX.

Официалната част на конференцията продължи с приветствие от **Томас Кучати - министър на правосъдието на германската провинция Северен Рейн-Вестфалия**. Г-н Кучати посочи, че с проекти като e-Codex публичните услуги ще станат по-гъвкави. Една напълно дигитализирана система ще позволи свързаност между фирми и граждани в глобален аспект. Цифровата комуникация между европейските държави е цел на e-codex – както и изграждането на основите на сигурни международни комуникации. Чрез e-CODEX може да се получава информация за национални услуги, включително

пренасочване по електронен път на документи от гражданския и наказателния процес. За тази цел е създаден и План за действие за e-JUSTICE и e-CODEX. Взаимното признаване на електронните подписи и компоненти за верификация и идентифициране на физически и юридически лица е крайъгълен камък за приложението на електронни услуги в областта на правосъдието. Вече има нова оперативна платформа, тестват се пощенски кутии. Има много пилотни проекти в тази област, които следва да се реализират. През месец август 2017 г. се планира приключването на бизнес регистъра.

В заключение г-н Томас Кучати, подчерта, че „e-CODEX прави работата по-лесна и че управлението на доверието, на приемането и одобренето на проекта e-CODEX трябва да бъде нашата цел за предстоящия период. Потребителят е основният акцент, но той трябва да бъде в състояние да види какво предимство му се предоставя“.

Еврокомисарят по правосъдие, потребители и равенство на половете, Вера Юрова, в приветствието си към участниците в конференцията сподели идеята, че технологиите трябва да ни служат, а не да ни ръководят, защото „e-CODEX е създаден за и от хора. Проектът за e-CODEX осигурява директен достъп сред държавите членки на ЕС и всеки гражданин има право да го използва. Ние вече работим с електронно плащане и с искиове с малък материален интерес, ние сме почти готови и с платежните нареждания“.

Г-жа Юрова заяви, че ЕК трябва да финансира бъдещето на този проект. Европейската комисия ще подкрепя съществуването на e-CODEX, докато се прехвърли на eu-LISA – Европейската агенция за оперативно управление на информационни системи.

Г-жа Юрова акцентира, че e-CODEX предлага интелигентни решения за 21-ви век, в който гражданите се движат в различните държави: „Ние трябва да сме сигурни, че това се случва в заслужаваща доверие правна среда.“ Цитира изказване на Вацлав Хавел, че е крайно време Европа да се върне в началото, към ценностите си, към дефинирането на добро и зло, като не забравя гражданите.

Г-жа Юрова завърши с изявление, че е необходимо да се анализират разходите и ползите от e-CODEX, за да се мисли за следващо финансиране, като призова всички държави членки да участват в e-CODEX и e-Justice. „Неучастието вреди на мрежата и е пречка за постигане на напредък, имаме силен инструмент - e-CODEX“.

Програмата на конференцията продължи с представянето на две успешни истории за правно сътрудничество между прокуратури от Холандия и Северен Рейн Вестфалия.

Беше представено наказателно дело, при което прокурорите разполагали с телефонен номер на дилър на наркотици, местонахождението на който е установено след проведен телефонен разговор. Изпращането на необходимите документи за международна помощ по пощата за издаването на съдебна заповед отнело два дни – период от време, през който комуникацията по

телефон от дилъра била преустановена. Това е пример, който налага ускоряване на комуникацията. Необходим е сигурен, защитен канал за комуникация между правозащитните органи и именно e-CODEX дава платформа за сътрудничество.

По време на следобедната сесия на конференцията следващата история за успех бе представена от Фелипе Лори по проекта I Support. Проектът се финансира от ЕК и в него участват над 20 държави. Тези държави използват e-CODEX именно чрез проекта I Support. Фелипе Лори има опит в тази насока с въпроси за правна помощ за юноши. Той акцентира върху финансовите ползи и сигурната среда, в която се обменя информация, като не се забравят гражданите: „В крайна сметка, всички деца, по целия свят имат полза“.

Кристофър Трейвър от името на г-жа Дона Рой, Изпълнителен директор на Офис за споделяне на информация за околната среда, Департамент по вътрешна сигурност, САЩ, работи в NIEM- Националната програма за обмен на информация. Той започна представянето си с мисълта, че информацията – това е валутата на държавите. Представи NIEM като модел на данни, който има много от характеристиките на e-CODEX. NIEM работи като събира всички групи информация и цели хармонизацията ѝ. Моделът не е монолитен. Структуриран е около ядро, в което са данните за споделяне, независимо от различните области. Даде се пример с името на един човек и специфичната информация от различни домейни. Например за осъждането на човек с това име съществува информация в домейн „правосъдие“, но другите не се интересуват от него. В NIEM има 15 домейна. Става въпрос за семантична оперативна съвместимост. Когато машини си говорят, трябва да има ясна концепция за термините / за понятията. NIEM е методология, която включва моделиране на данни и управление на процеси. Чрез NIEM два стандарта могат да правят едно и също нещо при обмен на данни. Потребителите на NIEM са много по-разнообразни – от местните общности до федерално ниво. NIEM поддържа обществената сигурност, митници, съдилища, а сега и здравния сектор. Голямо предимство на NIEM е защитата на информацията и личните данни. В NIEM е възможно да се зададе ограничение споделяната информация да се използва само от 1 потребител, както и да се определят степените на чувствителност на информацията. За ползването на NIEM няма идентификационен механизъм. Тъй като в САЩ няма лични карти, NIEM работи с комбинация от име, национален осигурителен номер и дата на раждане. Успехът на NIEM не е дошъл за един ден, а са били необходими десет години, за да достигнат настоящето ниво. Г-н Трейвър вижда възможности за САЩ и ЕС да се учат един от друг, въз основа на опита си с e-CODEX и NIEM.

Следващата представена история на успеха е за използването на e-CODEX при глоби за пътни нарушения между Франция и Холандия.

Историята бе представена от Симон Сибма и Хенри Превост. По европейските пътища има около 300 000 000 шофьори. Преди e-CODEX е трябвало да се разпечатват актовете за наложени глоби по пътищата, да се сертифицират и се изпращат на държава членка и обратно. Сега може това да

се направи дигитално с e-CODEX, след успешен пилотен проект, всички финансови санкции между Холандия и Франция ще се осъществяват чрез e-CODEX. Сибма и Превост приключиха представянето, като поканиха други държави членки да участват в дискусии за проучване на сътрудничеството помежду си чрез e-CODEX.

С тази презентация приключи програмата от първия ден на конференцията. Последва официална вечеря в Националния морски музей.

По време на вечерята, Карстен Шмид благодари на експертната група, която работи по градивните елементи на e-CODEX. Ернст Щайгенда, движещата сила зад e-CODEX Холандия и участник в експертната група, говори за възгледите си за e-CODEX, за това че е „крайно време да направим електронното правосъдие, достъпно и лесно за обикновения гражданин. Така ще стане ясно, че правото и правосъдието са за всички и може да продължим да изграждаме доверие в европейската правна система“.

Вторият ден на конференцията започна с презентацията на Марк ван Опинен, отговорен за реализирането на ЕИСП: Европейски идентификатор за съдебна практика.

Г-н Ван Опинен припомни член 6 от Европейската конвенция за правата на човека, според която тази съдебната практика трябва да бъде публична. Софтуерът на ЕИСП избира сходна съдебна практика за публикуване и осигурява пресяване на ненужната информация. В този момент, има налични 4 милиона документа от участието на държавите членки, като търсачката помага за селекцията при търсенето на информацията. Ван Опинен демонстрира как работи уебсайтът на ЕИСП.

От аудиторията имаше въпрос дали обикновените граждани също могат да използват тази система. Според Ван Опинен, без знания в правната терминология, това би било много трудно. ЕИСП е първата агенция за обмен между юристи. Приканени бяха 21 представители от държавите членки (сред които и България), които все още не участват, да се присъединят по-бързо, защото само така ЕИСП и E-justice биха започнали ефективно работа.

Презентира се ECLI, компонентите му и възможностите, които дава търсачката ECLI – в нея има качени понастоящем почти 4 000 000 решения. Ако разполагаме с ECLI – номера лесно можем да намерим решението на английски език. Последва призив да се насърчава употребата на ECLI 2.0. Посочиха се и трудностите за въвеждането на ECLI и необходимостта от финансиране за въвеждането на данните. Даде се статистика – от началото на 2016г. 30 000 потребители са използвали търсачката ECLI. Като ECLI-координатори във всяка държава-членка са определени институции-Министерство на правосъдието или съдебните съвети.

Конференцията продължи с представяне на Ернст Хирш Баллин, професор по човешки права в Университета в Тилсбург и бивш министър на правосъдието в Германия, който използва ЕИСП, за да намери актуална информация за съдебните процеси за неговите лекции.

Като един от привърженици на e-Justice, проф. Баллин говори за важноста на върховенството на закона. Електронното правосъдие служи като преводач на правото в различните държави. Преводът е много важен – още от средновековието, подчерта проф. Баллин като цитира мисъл на Умберто Еко за европейския конгломерат и как различните култури, събрани заедно са немислими без превод.

Г-жа Мадж Делво, заместник-председател на Комисия по правни въпроси, Европейски парламент, потвърди значението на правосъдието и закона и достъпа на гражданите до него. „Правосъдието е гръбнакът на демократичното общество. Всеки гражданин има равно право да бъде третиран с общите принципи на върховенството на закона, без значение къде живее. Това е възможно само чрез хармонизирането и доверието между държавите членки и това е, което не достига. Различията между държавите членки играят голяма роля в това. Но има успех в оценяването и ние ще продължим в тази насока.“

Юристите, според г-жа Делво, са първите, които трябва да бъдат включени в електронното правосъдие. Но достъпа да информация трябва да се регулира: дали прекаления достъп до информация не намалява респекта към институциите? Г-жа Делво завърши презентацията си с нейните опасения за Европейския съюз от нарастващият евроскептицизъм.

Последваха презентации на продукти за е-правосъдие от национална гордост:

- от Германия – представена бе системата European Payment Order.
- от Словения – представен бе Slov-lex като пример за функционирането на електронен правен портал.
- от Малта – представена бе on-line система за установяване на разходите по граждански дела. Преди тази система е съществувал проблем с определянето на таксите за граждански дела. При действието на новата система таксите са известни преди приключването на делото, като тя дава възможност и за проследяване на нарастването им в хода на процеса.
- от Европейската правна асоциация – представена бе система за откриване на правоспособен адвокат в държава-членка, съдържаща и платформа за обучение на адвокати.
- по Програма 3.0. на правната система на Австрия – представена бе цифровизацията на правната документация в Австрия.
- от Естония – Министерство на правосъдието – представен бе портала „Държавен вестник“. Държавен вестник в Естония не излиза на хартия от 2010г. Новият портал е намалил работещите служители, заети в тази дейност от 60 до 7 служители. Порталът съдържа и информация за съдилищата, съдебни решения, резюме на решенията на ЕС, както и възможност за уведомяване чрез SMS за промени в нормативния акт, който ни интересува.
- от Италия – Министерство на правосъдието – IT – отдел се представи цифровизацията на съдилищата, въведена през 2013г.

Конференцията завърши със заключителни думи на Фернандо Перейра, председател на работната група на Съвета относно електронното правосъдие и електронния закон, на Дик Хейманс, Европейската комисия и Роналд Ван ден Хооген, мениджър по програмата за електронното правосъдие, Холандия.

Г-н Перейра отрази успеха на електронното правосъдие, като посочи три основни стълба на e-JUSTICE: Независимо правосъдие. Децентрализирана система. Оперативна съвместимост, способност за взаимно общуване.

Роналд Ван ден Хооген обобщи, че, че в центъра на e-JUSTICE не са технологиите, а доверието между потребителите. „Бъдещето е в дигитализацията и правосъдието също трябва да е част от нея.”

Елка Атанасова
член на ВСС

